

ปัจจัยการสื่อสารที่มีผลต่อการสื่อสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชอย่างปลอดภัย
ของเกษตรกร อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร

นางสาวสุมาลี อารยางกูร

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคามหลักสูตรปริญญาโท สาขาเกษตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาการประชาสัมพันธ์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2528

ISBN 974-564-740-3

010610

i18037057

EFFECTS OF COMMUNICATION FACTORS ON THE FARMERS' SAFE USE OF PESTICIDES
IN AMPHOE BAN PHAEO, CHANGWAT SAMUT SAKHON

Miss Sumalee Arayangkura

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for The Degree of Master of Arts
Department of Public Relations

Graduate School

Chulalongkorn University

1985

หัวข้อวิทยานิพนธ์

ปัจจัยการสื่อสารที่มีผลต่อการใช้สารเคมีป้องกันกำจัด
ศัตรูพืชอย่างปลอดภัยของเกษตรกร อำเภอบ้านแพ้ว
จังหวัดสมุทรสาคร

โดย

นางสาวสุมาลี อารยางกูร

ภาควิชา

การประชาสัมพันธ์

อาจารย์ที่ปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ จาระไน แกลโกศล

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็น
ส่วนหนึ่ง ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุประทีศร์ บุนนาค)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธนวิทย์ บุญลือ)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ประมะ สตะเวทิน)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ จาระไน แกลโกศล)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ปัจจัยการสื่อสารที่มีผลต่อการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช
 อย่างปลอดภัย ของเกษตรกร อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัด
 สมุทรสาคร
 ชนิด นางสาว สุมาลี อารยางกูร
 อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์จระไน แกลโกศล
 ภาควิชา การประชาสัมพันธ์
 ปีการศึกษา ๒๕๒๗

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการเปิดรับข่าวสารทั่วไป และข่าวสาร
 การใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชอย่างปลอดภัย ศึกษาความสัมพันธ์ของการใช้สาร-
 เคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชอย่างปลอดภัยกับปัจจัยต่าง ๆ คือ การเปิดรับสารจากสื่อ
 ต่าง ๆ ในโครงการรณรงค์ให้เกษตรกรใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชอย่างปลอดภัย
 ระดับอายุ ระดับการศึกษา และฐานะทางเศรษฐกิจ นอกจากนี้แล้วผู้วิจัยได้ทำการ
 ศึกษาเปรียบเทียบความรู้ ทักษะ และการปฏิบัติตามคำแนะนำการใช้สารเคมีป้องกัน
 กำจัดศัตรูพืชระหว่างเกษตรกรที่มีปริมาณสารเคมีตกค้างอยู่ในร่างกายในระดับปลอดภัย
 และเกษตรกรที่มีปริมาณสารเคมีตกค้างอยู่ในร่างกายในระดับไม่ปลอดภัย

ประชากรที่ทำการศึกษาคือ เกษตรกรในเขตอำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร
 ที่ได้ทำการเจาะเลือกเพื่อหาปริมาณสารเคมีตกค้าง จำนวน ๑๑๖ คน ได้รวบรวมข้อมูล
 โดยใช้แบบสัมภาษณ์ และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เครื่องจักรสมองกลเพื่อหาค่าร้อยละ
 ค่ามัธยฐาน เลขคณิต ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าโคสแควร์ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ และค่า
 ที-เทส

ผลการวิจัยปรากฏว่า

๑. เกษตรกรที่มีระดับอายุ ระดับการศึกษา และฐานะทางเศรษฐกิจต่างกัน
 ไม่มีความแตกต่างกันในการเปิดรับข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ ในโครงการรณรงค์ให้เกษตรกร

ใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชอย่างปลอดภัย ยกเว้นการเปิดรับสูดดมไอน้ำระเหย
จะมีความแตกต่างกันตามวัย

๒. ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชอย่าง
ปลอดภัย โดยพิจารณาจากความรู้ ทักษะ และการปฏิบัติตามคำแนะนำกับตัวแปร
การเปิดรับข่าวสารจากสื่อ วัย ระยะเวลา ระยะเวลาการศึกษา และฐานะทางเศรษฐกิจ
ปรากฏดังนี้

๒.๑ ความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน

- ความรู้กับการเปิดรับสื่อวิทยุกระจายเสียง หนังสือพิมพ์
เอกสารเผยแพร่ วิทยุกระจายเสียง การศึกษา และฐานะทาง
เศรษฐกิจ
- ทักษะกับการเปิดรับสื่อวิทยุ หนังสือพิมพ์ เอกสารเผยแพร่
การประชุมอบรม สื่อบุคคล อายุและการศึกษา
- การปฏิบัติตามคำแนะนำกับการเปิดรับสื่อวิทยุกระจายเสียง
หนังสือพิมพ์ เอกสารเผยแพร่ วิทยุกระจายเสียง สื่อบุคคล
การประชุมอบรม อายุและการศึกษา

๒.๒ ความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้าม

- ความรู้กับการเปิดรับสื่อการประชุมอบรม สื่อบุคคลและอายุ
- ทักษะกับวิทยุกระจายเสียง และฐานะทางเศรษฐกิจ
- การปฏิบัติตามคำแนะนำกับฐานะทางเศรษฐกิจ

๓. กลุ่มเกษตรกรที่มีปริมาณสารเคมีตกค้างในร่างกายในระดับปลอดภัย
และไม่ปลอดภัย ไม่มีความแตกต่างกันในด้านความรู้และทักษะ แต่แตกต่างกันใน
การปฏิบัติตามคำแนะนำ

Thesis Title Effects of Communication Factors on
 the Farmers' Safe Use of Pesticide in
 Amphoe Ban pheao, Changwat Samut Sakhon

Name Miss Sumalee Arayangkura

Thesis Advisor Assistant Professor Jaranai Glaegosol

Department Public Relations

Academic Year 1984

ABSTRACT

The objective of this research is to study the exposure of both the general messages and the specialized messages on safe use of pesticide through the analysis of correlation between the farmers' safe use of pesticide and factors concerning the exposure from certain medias utilized in the farmers' safe use of pesticide campaign project and age level, education and economic status of the farmers. The study also includes the comparison of the knowledges, attitudes and the handling of pesticide by following the recommendations between the safe and non-safe level of the pesticide leftover in blood farmer groups.

The samples includes 116 farmers in Amphoe Banpheao, Changwat Samut Sakhon whose level of pesticide residue in blood

have been tested. The data were collected by using the constructed interview schedule and statistically analysed by percentages, arithmetic means, standard deviations, Chi-square, Correlation coefficient and t-test.

The results are as follows :

1. The exposure from certain medias utilized in the farmers' safe use of pesticide campaign project between the farmers of different age, educational levels and economic status doesn't differ significantly but differs significantly in case of exposure of posters.

2. The relationships between the safe use of pesticide and the exposure of messages from certain medias, age level, education and economic status of the farmers are determined by the knowledges, attitudes and the adoption of the guided practice.

The results show that,

2.1 there are positive relationships

- between knowledges and the exposure of broadcasting, newspaper, leaflets, posters, educational level and economic status.
- between attitudes and the exposure of broadcasting, newspapers, leaflets, workshops, interpersonal media, age level and educational level

- between the adoption of the guided practice and the exposure of broadcasting media, newspapers, leaflets, posters, interpersonal media, workshops, age level and educational level

2.2 There are negative relationships

- between knowledges and the exposure of workshop, interpersonal media and age level
- between attitude and the exposure of posters, and economic status
- between the adoption of the guided practice and the economic status.

3. The knowledges and attitudes between the group of farmers that safe and non-safe level of the pesticide left over in blood doesn't differ significantly but differs significantly in in case of the adoption of the guided practice.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กิติกรรมประกาศ

ข้าพเจ้าขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์จระไน แกลโกศล อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ได้ให้กำลังใจและความกรุณาอย่างมากในการดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ทุกขั้นตอน โดยได้ให้คำปรึกษา แนะนำ ตรวจสอบ แก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งวิทยานิพนธ์สำเร็จเรียบร้อย รองศาสตราจารย์ ดร.ปรมะ สตะเวทิน กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชนวดี บุญลือ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ โดยที่ทุกท่านไม่เพียงสละเวลาในการสอบวิทยานิพนธ์เท่านั้น แต่ยังคงกรุณาให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมอีกด้วย และอาจารย์ ดร.พีระ จิรโสภณ ที่ได้ให้คำแนะนำเกี่ยวกับโครงร่างวิทยานิพนธ์ อาจารย์ ดร.วิเชษฐ์ เกตุสิงห์ และอาจารย์ ดร.อำรุง จันทวานิช ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำด้านระเบียบวิธีวิจัยและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

ขอขอบพระคุณ คุณประยูร ศรีเจริญ ผู้ช่วยหัวหน้าฝ่ายเวชภูมิพิษ คุณสุชาติ วิจิตรานนท์ นักวิชาการโรคพืช 6 กรมวิชาการเกษตร ที่ได้กรุณาช่วยเหลือค้นข้อมูลจากเอกสารของโครงการฯ คุณเยื้อง เกตุแก้ว ผู้ช่วยเกษตร จังหวัดสมุทรสาคร คุณคายนส เคี่ยมสมุทร เกษตรอำเภอบ้านแพ้ว และเกษตรตำบลทุกตำบล ได้อำนวยความสะดวกในระหว่างการเก็บข้อมูล ค้นเก็บข้อมูลภาคสนาม ขอขอบคุณ คุณจินตนา ชุมวิทย์ คุณนันทกา กวางวิจิตร คุณสารภี อารยางกูร และคุณสมสุข อารยางกูร สำหรับการเขียนคำสั่ง เพื่อประมวลผลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ ได้รับความช่วยเหลือจากคุณยุพธร รักษาศรี และรายละเอียดสำหรับการเขียนวิทยานิพนธ์จากคุณรัชฎาภรณ์ แก้วสนิท และคุณพัชณี เขยจรรยา ส่วนการพิมพ์วิทยานิพนธ์ได้รับความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจากคุณศรีวิศนา รอคคี และคุณอรุณ กายสูง ข้าพเจ้าขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ ที่นี้ด้วย และขอขอบคุณ คุณนงลักษณ์ ขวาลไพบุลย์ ที่ได้ช่วยเหลืออย่างดียิ่งในการประสานงานในการทำวิทยานิพนธ์และ เก็บข้อมูลภาคสนาม

ท้ายที่สุดนี้ ผลดีที่ปรากฏจากวิทยานิพนธ์อันจะ เป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจ ข้าพเจ้าขอมอบความดีเหล่านี้ทดแทนพระคุณบิดา มารดา ครู อาจารย์ ที่เคยประสิทธิ์ประสาทวิชาไว้ ณ โอกาสนี้ แล่ถ้ามีสิ่งใดที่ผิดพลาด ข้าพเจ้าขออภัยไว้แต่เพียงผู้เดียว

สุมาลี อารยางกูร

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
รายการตารางประกอบ.....	ฎ
บทที่	
๑. บทนำ.....	1
๒. ทฤษฎี แนวความคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	24
๓. ระเบียบวิธีวิจัย.....	65
๔. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	75
๕. สรุปผลการวิจัยและขอเสนอแนะ.....	85
บรรณานุกรม.....	98
ภาคผนวก.....	107
ประวัติ.....	164

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการตารางประกอบ

ตารางที่		หน้า
1	ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่รวบรวมได้.....	75
2	กลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับอายุ.....	108
3	กลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับการศึกษา.....	108
4	กลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับของรายได้.....	109
5	การ เปิดรับสื่อวิทยุกระจายเสียง.....	109
6	การ เปิดรับสื่อหนังสือพิมพ์.....	110
7	การ เปิดรับสื่อโปสเตอร์.....	110
8	การ เปิดรับสื่อเอกสาร เผยแพร่ เกษตร.....	111
9	การ เปิดรับสื่อการประชุมอบรม.....	111
10	การ เปิดรับสื่อบุคคล.....	112
11	จำนวนและร้อยละของการ เปิดรับสื่อบุคคล ของ เกษตรกร เมื่อมีปัญหาเกี่ยวกับการ ไร้สาร เคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช จำแนกตามประเภทของสื่อบุคคล.....	
12	จำนวนและร้อยละของเกษตรกรในการ เปิดรับสื่อบุคคล ด้านข่าวสารการ ไร้สาร เคมี.....	113
13	จำนวนและร้อยละของเกษตรกรที่สนใจและติดตาม ข่าวสารการ ไร้สาร เคมี จากสื่อต่าง ๆ	114
14	ระดับความรู้ ของ เกษตรกร เกี่ยวกับการ ไร้สาร เคมี.....	115

ตารางที่

๕
หน้า

15	ทัศนคติเกี่ยวกับการใช้สารเคมี ของเกษตรกร.....	115
16	การปฏิบัติตามคำแนะนำของเกษตรกรในเรื่องการใช้ สารเคมี.....	116
17	ความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับการเปิดรับสื่อวิทยุ กระจายเสียง.....	117
18	ความสัมพันธ์ระหว่างการศึกษากับการเปิดรับสื่อวิทยุ..	118
19	ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้กับการเปิดรับสื่อวิทยุ....	119
20	ความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับการเปิดรับสื่อหนังสือพิมพ์..	120
21	ความสัมพันธ์ระหว่างการศึกษากับการเปิดรับสื่อ หนังสือพิมพ์.....	121
22	ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้กับการเปิดรับสื่อ หนังสือพิมพ์.....	122
23	ความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับการเปิดรับสื่อป้ายประกาศ.	123
24	ความสัมพันธ์ระหว่างการศึกษากับการเปิดรับสื่อ ป้ายประกาศ.....	124
25	ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้กับการเปิดรับสื่อ ป้ายประกาศ.....	125
26	ความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับการเปิดรับสื่อบุคคล.....	126
27	ความสัมพันธ์ระหว่างการศึกษากับการเปิดรับสื่อ บุคคล.....	127

28	ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้กับการเปิดรับสื่อ บุคคล.....	128
29	ความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับการเปิดรับสื่อเอกสาร เผยแพร่เกษตร.....	129
30	ความสัมพันธ์ระหว่างการศึกษากับการเปิดรับสื่อ เอกสารเผยแพร่เกษตร.....	130
31	ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้กับการเปิดรับสื่อ เอกสารเผยแพร่เกษตร.....	131
32	ความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับการเปิดรับสื่อการประชุม อบรม.....	132
33	ความสัมพันธ์ระหว่างการศึกษากับการเปิดรับสื่อ การประชุมอบรม.....	133
34	ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้กับการเปิดรับสื่อ การประชุมอบรม.....	134
35	ค่าความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระ การเปิดรับสื่อมวลชน สื่อเฉพาะกิจ สื่อบุคคล อายุ การศึกษา ฐานะทาง เศรษฐกิจกับตัวแปรตามความรู้ ทักษะ ทักษะ การนำไปใช้ ตามคำแนะนำ.....	135

ตาราง

36

เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับความรู้ ทักษะ และกา
รปฏิบัติตามคำแนะนำเกี่ยวกับการใช้สารเคมีป้องกันกำจัด
ศัตรูพืชของเกษตรกรที่มีสารเคมีตกค้างในร่างกายใน
ระดับปลอดภัยและไม่ปลอดภัย.....

136

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย